CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

Hod V. Wilnia, 15 Červienia 1932 h. Nr. 6.

„NIE ADNYM CHLEBAM ŽYWIE ČAŁAWIEK, ALE ŬSIAKIM SŁOWAM, ŠTO WYCHODZIĆ Z WUSNAŬ BOŽYCH“.

(Mat. 4—4).

ŹMIEST № 6

„CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA“

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIŚ

Wychodzić raz u miesiac.

„CHR. DUMKA“ KAŠTUJE:

na hod . .	4 zał.
na paŭhodu	2
na 3 mies.	1
na 1 „	0,50

ABWIESTKI ŹMIAŠČAJUCCA tolki na apošniaj bačynie i kaštujuć: celaja bačyna 40 zał., 1/2 bačyny 20 zał., 1/4 bačyny 10 zał., 1/8 bačyny 5 zł.

Asobny numar kaštuje 20 hr.

ADRAS REDAKCYI I ADMINISTRACYI:

Wilnia, zawułak św. Mikałaja Nr. 8 kw. 3.

(Wilno, zauł. św. Mikołaja 8—3)

Redaktar pryjmaje ad 9—12.

PIERASYŁKA APŁAČANA RYČAŁTAM CANA NUMARU 20 HR.

CHRYSCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIŚ.

WYCHODZIĆ RAZ U MIESIAC.

Hod V.	Wilnia, 15 Červiania 1932 h.	Nr. 6.

Katalickaja Akcyja i my.

„Prahnu, kab Twajo Imia światoje, o Boža, znanym było miž taho narodu, z katoraha ja wyšaŭ!" (*K. Swajak*).

Kab ahałasić świetu Imia Ajca Pradwiečnaha, a razam z hetym z miłaści dla rodu čaławiečaha, dla jaho zbaŭleńnia pryšoŭ na hety świet, ciarpieŭ muki i panios śmierć Zbaŭca naš Jezus Chrystus.

Dla bolšaj chwały Božaj, a razam z hetym z miłaści da nas usich wyznaŭcaŭ Jaho św. Kaścioła kliča nas ciapier Jaho Namieśnik, Najwyšejšy naš Pastyr, Ajciec światy, kliča da tak zwanaj Katalickaj Akcyi.

Dla bolšaj chwały Božaj, a taksama i z miłaści da swajho narodu, my — biełarusy kataliki pawinny chapicca hetaha sposabu, jakim jość Akcyja Katalickaja, chapicca jak lakarstwa, katoraha narod naš badaj što najbolš patrabuje.

Bo narod naš, nie karystajučysia swajej mowaj u relihijnym žyćciu, słaba znaje asnowy swajej wiery, heta adno, a druhoje, što narod naš u hetyja časy wytrymliwaje wialiki napor kamunizmu, pad biespasiarednim upływam katoraha znachodzicca najbolšaja čaść biełaruskaha narodu.

Katalickaja Akcyja — heta, jak nam wiedama, apostalstwa świeckich ludziej. Woś-ža treba nam ludziam świeckim uziacca da pracy na Chrystowaj niwie, bo pracy duchawienstwa nie chapaje. Treba nam adny adnych wučyć praŭdaŭ św. wiery, kab usie mahli stacca świedamymi, dobrymi katalikami. Treba nam pracawać u tym kirunku, kab narod naš pieradusim lepiej *paznaŭ Boha*; bo paznańnie Boha — heta cely fundamant relihijnaści čaławieka; paznańnie Boha — heta pieršaja patreba čaławiečaha žyćcia, heta kluč da razhadki sensu našaha isnawańnia tut na ziamli.

A ŭ hetaj pracy, samo saboj paniatna, što my možamo karystacca našaj rodnaj biełaruskaj mowaj.

Kab Katalickaja Akcyja mahła tut u nas nabrać bolšaha razmachu, treba taksama, kab i pa kaściołach kazańni hawarylisia i dadatkowaje nabaženstwa adbywałasia *pa biełarusku*; adnym słowam treba, kab Biełarus u swaim relihijnym žyćciu byŭ pastaŭleny ŭ bolš narmalnyja warunki — kab jon moh, jak i kožny čaławiek, słuchać Dobruju Nawinu i malicca pa swojmu.

Pracujučy nad relihijnym uświedamleńniem biełarusaŭ katalikoŭ, my nia možam zabywać i ab našych bratoch biełarusach prawasłaŭnych; my ich pawinny paciahnuć da jednaści z Kaściołam; bo škada, što jany adarwanyja ad žywoha pnia —Katalickaha Kaścioła, sochnuć u adščapienstwie.

Złučeńnie z Kaściołam biełarusaŭ prawasłaŭnych mahło-b paciahnuć da złučeńnia z Kaściołam tak wialiki ličbowa, a bratni nam *narod rasiejski*; narod, jaki zajmaje wialikija abšary ziamli, narod, jaki žyŭ u adščapienstwie ad praŭdziwaha Kaścioła, a ciapier tonie ŭ mory biazbožnaści.

Ale, kab my hetaj wialikaj sprawie mahli prysłužycca, treba nam samym stacca dobrymi, świedamymi katalikami, treba nam napoŭnicca ducham apostalstwa, treba nam dla Sprawy Chrystowaj być hatowymi na ŭsio — tady my i druhim mahčymiem niaści świattło Praŭdy Božaj, mahčymiem z bolšym paśpiecham pracawać dla Katalickaj Akcyi.

U metach złučeńnia z Kaściołam biełarusaŭ prawasłaŭnych i dalej cełaha narodu rasiejskaha, treba jašče taksama biełaruskuju mowu dapuścić da kaścielnaha ŭžytku i to heta treba zrabić kaniečna — biez miajscowaj mowy apostalstwa niemahčyma.

Ale pakulšto jakoje, my, katoryja chočamo być dobrymi synami Kaścioła, pasłušnymi woli Swiatoha Ajca — pracujma adnak dla hetaj sprawy ŭ tych abstawinach, u jakich znachodzimsia; pracujma, jak, dzie, chto moža! Pracujma, nia hledziačy na našuju niahodnaść! Boh da wykanańnia swaich metaŭ užywaje nia tolki światych, ale nawat i ludziej hrešnych. Pracujmaž dla pašyreńnia Katalickaj Akcyi, bo hetaha ad nas wymahwje naš katalicki na ciapierašniuju časinu abawiazak! A ŭ adnosinach da swajho narodu pracaj u hetym kirunku my prysporym jamu sapraŭdnaha ščaścia i to prysporym jaho natolki, nakolki pamiž našaha narodu budzie pašyrana Katalickaja Akcyja.

D. Aniśko.

LEKCYJA I EWANELIJA NA V NIADZIELU PA SIOMUSIE.

I.

Darahija, budźcie ŭsie adnej dumki ŭ malitwie, spahadliwyja, bratalubnyja, miłasernyja, skromnyja, pakornyja. Nie addawajcie złom za zło, ani klaćboj za klaćbu, ale naadwarot, — bahasłaŭcie, bo na heta wy paklikany, kab atrymać bahasławienstwa. Bo chto choča lubić žyćcio i ahladać dobryja dni, niachaj ustrymliwaje swoj jazyk ad zła i wusny jahonyja niachaj nie haworać zdrady, niachaj ścierażecca zła i pastupaje dobra, niachaj šukaje supakoju i niachaj imkniecca da jaho. Bo wočy Hospada nad sprawiadliwymi i wušy jahony da prośby ich; a woblik Hospadaŭ suproć pastupajučych drenna. I chto-ž jość, što wam zaškodzić, kali za dabrom iści budziecie? A kali-b wy i paciarpieli za sprawiadliwaść, — bahasłaŭleny wy. A strachu ich nia bojciesia i nia trywožciesia. Hospada Chrysta świacicie ŭ sercach wašych.

(1 Piotr 3, 8—15).

II.

U heny čas skazaŭ Jezus swaim wučniam: kali sprawiadliwaść waša nia budzie bolšaj, jak knižnikaŭ i faryzejaŭ, nia ŭwojdziecie ŭ waładarstwa niabiesnaje. Wy čuli, što skazana starazakonnym: nie zabiwaj, a chto-b zabiŭ, na taho budzie sud. A ja wam kažu, što kožny, chto hniewajecca na swajho brata, pojdzie pad sud. A chto-b skazaŭ na swajho brata „r a k a", budzie padlehły sudu najwyšejšamu. A kali-b chto skazaŭ biazbožnik, na taho budzie ahoń piakielny. Dyk kali pryniasieš ty swaju achwiaru da aŭtara i tam prypomniš, što brat twoj maje niešta prociŭ ciabie: pakiń tam prad aŭtarom swaju achwiaru i idzi pierš pahadzisia z bratam swaim, a tady wiarnuŭšysia pałažy swaju achwiaru.

(Mat. 5, 20—24).

SIASTRYCA TARESA!

Ty mnie spłała wianočak z krasak,
Kali ja žyŭ saŭsiom adzin;
Najlepšych dzion, najmilšych časaŭ
Ty mnie pakinuła ŭspamin.
U adnej tabie ja bačyŭ ščyraść,
Uciechu ciažkaha žyćcia.
Ja nie zabudu dabra-čynnaść
Twajho światoha pačućcia.
Ciapier na wiek z taboj razłučan,
Na naš ziamny karotki wiek,
I mnie bywaje často čucien
Praciažny, cichi žalu jenk.
Taresa, usio-ž ja mocna wieru,
Što ŭbaču tam jašče ciabie,
Dzie my lubili poŭnu mieru
I ščaście znajdziem dla siabie.

Janka K-k.

Lille 19.III.1932 h.
Hopital de la Charite.

Čytajcie i pašyrajcie
„CHRYŚCIJANSKUJU DUMKU"!

Kaz. Swajak. 8)

Dzieja majej myśli, serca i woli.

XI. Ściežkaju śmierci

(Karycin. Dalistowa. Zakapanaje. Łapienica — Biełaruskija kazańni i škoły. Zakapanaje. Padbrodździe. Kluščany. Bujwidzy. Zaświr). (1917—1921).

U Karycinie 4.VIII.1917. zachwareŭ ja pa silnym upływie krywi i dastaŭ zapaleńnie lohačnaje apony. Pralažaŭ tam da wiasny 1918 hodu. Kali niemahčyma prosta było ŭžo prabywać „na kwatery" ŭ Karycinie, wyjechaŭ u Dalistowa, skul za miesiac pajechaŭ u Zakapanaje da sanatoryi. Tam byŭ ad 13.III da žniŭnia, paśla žyŭ u harniaka na Bystrym, a ŭkancy kapelanem pry špitali klimatyčnym da lipnia 1919 hodu. Wiarnuŭsia da Kluščan, pabywaŭšy u ks. Hermanowiča ŭ Łapienicy (pad Waŭkawyskam).

27.VII.1919 Łapienica. Pramaŭlaŭ tut pabiełarusku. Niespadziewana dobraj dušoj była wysłuchana pramowa, choć kolki asob z miajscowaj šlachty spačatku uśmichnulisia, što „pa prostu" ab Bohu staŭ wučyć. Ludcy prywykli klaści tolki dolu swaju i hrašyć pabiełarusku, woś dziŭnym zdałosia, što možna i chwalić Boha hetaj mowaj, katoraja hodna ŭzhardy ŭ wačach panoŭ usich hatunkaŭ i padpankoŭ. Zainteresawańnie zbudziłasia adnak niemałoje — asabliwa (jak pakazałasia paśla) spamiž prawasłaŭnych. Hetych apošnich možna byłob takim paradkam paciahnuć da Kaścioła i jaho nawuki, bo polščyny jany nia cierpiać.

3.VIII. Druhoje kazańnie. Spačatku adzin hołas (na chorach) niezdawaleńnia. Nichto ŭžo nia ŭśmichajecca, tolki dwuch dziaciukoŭ kryšku manifestacyjna wychodziać z kaścioła. Ciš, zainteresawańnie niabywałaje.

4.VIII Byŭ dziekan. Nie ŭspaminaje ab kazańniach: ničoha nia wiedaje. Hutaryli krychu ab Biełarusach.

8.VIII. Pryšoŭ list ad dziekana. Zabaraniaje nawuk biełaruskich cełaj swajej „pawahaj."

TAMAŠ KEMPIJSKI.

Śledam za Chrystusam.

Z łacinskaj mowy pierakłaŭ
Dr. St. HRYNKIEWIČ.
Knižka treciaja.

Raździeł XXIV.

Treba ściarahčysia cikawaha padhladańnia, jak žywuć inšyja.

1. Nia budź, Synie, cikawym dy nie kłapacisia daremna.

Što-ž tabie za dzieła da taho ci inšaha? *Ty mianie naśleduj.* (Jan, 21, 22).

Bo što-ž tabie z taho, što niechta taki ci inšy, abo što tak ci inakš robić ci haworyć?

Ty nia budzieš adkazywać za inšych, a zdasi sprawazdaču za siabie. Čaho-ž tady leźci ŭ čužyja sprawy?

Ja woś usio wiedaju i baču ŭsio, što tolki pad soncam robicca; i wiedaju, što z kožnym robicca, što dumaje, čaho choča i ŭ jakim kirunku imknucca namiery jahonyja.

Mnie takim čynam usio paručyć treba; ty-ž pakiń siabie ŭ dobrym supakoi, a niespakojny niachaj robić, što tolki zachoča.

Prociŭ jaho paŭstańnie ŭsio, što tolki jon zrabiŭ ci skazaŭ, bo abmanuć mianie nichto nia zdolaje.

2. Nie haniajsia za sławaj imia, ci za tym, kab mieć šmat pryjacielaŭ ci znoŭ kab ludzi ciabie nadta lubili.

Usio heta duža caławieka raściarušwaje dy nawodzić cień wialikuju na serca.

Achwotna kazaŭ-by Ja tabie słowy swaje dy wyjawiŭ-by Tajomnaści, kali-b zwažaŭ ty pilna na adwiedwańni maje i dźwiery serca swajho adčyniaŭ pierada mnoju.

Budź razwažnym, čujna trywaj u malitwach dy spakarajsia ŭwa ŭsim.

Raździeł XXV.

U čym znachodzicca trywałki supakoj serca dy sapraŭdny postup u daskanalnaści.

1. Synie, Ja skazaŭ: *supakoj pakidaju wam, supakoj daju wam, nia hetak jak świet daje — daju jaho Ja wam.* (Jan, 14, 27).

Supakoju ŭsie žadajuć, ale nia ŭsie hladziać taho, što patrebna dzieła sapraŭdnaha supakoju.

Supakoj moj z ludźmi cichoha serca. Supakoj twoj u wialikaj ciarpliwaści.

Kali mianie pasłuchaješ dy pojdziaš uśled za słowam maim — budzieš karystacca wialikim supakojem.

2. Dyk što-ž rabić mnie?

Zaŭsiody razważaj, što manišsia rabić ci kazać i ŭsie swaje imknieńni nakiruj hetak, kab mnie padabacca, a apryč mianie, kab ničoha nie chacieć i nia šukać.

Nia sudzi znoŭ lohkadušna ab tym, što kažuć i robiać inšyja, dy nie čapaj taho, što nie daručana; a tady moža być, što mała kali budzieš turbawacca.

Nia čuć-ža nijakich turbotaŭ abo nijakaje biady cieła ci serca — niemahčyma na hetym świecie, heta budzie ŭ wiečnym supačynku.

Woś-ža nia dumaj, što našoŭ ty ŭžo sapraŭdny supakoj, kali nia dušyć ciabie nijaki ciažar, abo što ŭsio dobra, kali nia maješ niwodnaha woraha; nia dumaj tak-ža, što ty daskanalny, kali ŭsio idzie pawodle twajej achwoty.

10.VIII. Adzin šlachcic pieraścierahaje, kab nawukaŭ biełaruskich nia ŭwodzić.

Kazańnia biełaruskaha siańnia nia było. Ludzi, katorym padabalisia takija nawuki, byli niezdawoleny.

15.VIII. Zielnaja. Ludzi spadziawalisia biełaruskaha kazańnia. Niezdawaleńnie było lohka adčuć. Ramanoŭski z Karewič baronić sprawy i paŭstaje na „durniaŭ," što nie razumiejuć patreby ŭ nas nawuk biełaruskich praz uzhlad na prawasłaŭnych. Było siańnia ŭ kaściele šmat i prawasłaŭnych, katoryja spadziawalisia biełaruskaj nawuki.

17.VIII. Nawuki niama. Pa nabaženstwie sprawa pryniała šyrokija formy. Pakazwajecca, što ŭ dziekana byli dźwie baby i adzin šlachciuk, wiadomy brachałka. Adnačasna adbywaŭsia źjezd ksiandzoŭ i dziekana (7.VIII). Byli ŭwiedzieny askarżycieli tyja i raskazwali sprawu prad forum duchoŭnym. Wysnawam byŭ pratest, padpisany ksiandzami proci ŭwadźeńnia biełaruskaj mowy ŭ kaścioł. Prociŭ probašča Ks. J. Hermanowiča pačaŭsia bajkot całaha dziekanatu. Adzin małady ksiondz, a takža kleryk staŭ pa staranie probašča. Dobry znak Probašč stwiardžaje, što razdwajeńnie ŭ parafii pa praŭdzie niama. Chto zhadaje: mo' praciŭniki biełaruskich kazańniaŭ źwiaducca całkom. Pakazałasia, što jość kryšku tut świedamych Biełarusaŭ. Tymčasam probašč pastawiŭ sprawu takim paradkam, što kali kazańni nia ŭwojduć — jon adrakajecca parafii.

22.VIII. Ludzi z Hryniewič užo druhi raz dapytywajucca, ci budzie kazańnie pabiełarusku.

24.VIII. Adrana schod sialan u sprawie škoł. Woś što pryhawaryli: „Dnia 24 žniŭnia 1919 h. my hramadzianie z wiosak: Hryniewičy, Dziamidawičy, Muchajły, Borki, Kamianica i Małaja Łapienica raźbirali ŭ budynku školnym patrebu adkryćcia škoł. Schod adbyŭsia pad zahadam ks. probašča Łapianickaha Ks. J. Hermanowiča.

Schod pastanawiŭ: 1) adkryć dźwie škoły u Mał. Łapienicy (dla chłapcoŭ i dziaŭčat) i adnu ŭ Wialikaj Łapienicy.

2. Nawuka ŭ hetych troch škołach pawinna adbywacca pa biełarusku, z dadatkowym pradmietam polskim.

Niachaj tabie nie zdajecca, što ty nadta wialiki, abo što maješ asabliwuju łasku nawat tady, kali nadydzie na ciabie wialikaja pabožnaść dy sałodkaść u sercy, bo nia ŭ hetym spaznajecca, chto sapraŭdy lubić cnotu dy nia ŭ hetym jašče daskanalnaść i postup čałowieka.

3. Dyk u čym-ža, Hospadzie?

U tym, kab z usiaho swajho serca achwiarawaŭ ty siabie woli Boha, nie čakajučy ničoha dla siabie ani ŭ małych, ani ŭ wialikich rečach, ani ŭ dačasnaści, ani ŭ wiečnaści.

Tak, kab z adnolkawaju dumkaju byŭ ty ŭ ščaści i ŭ biadzie, kab zaŭsiody adnolkawa Mnie dziakawaŭ, nia hledziačy na abstawiny.

Kali budzieš ty hetkim dužym dy trywałkim u nadziei, što i biez unutranaje paciechi padhatowiš swajo serca da wialikšaje jašče biady i kali nia budzieš apraŭdacca, što byccam tabie nia treba hetulki ciarpieć, a budzieš sławić maju sprawiadliwaść dy świataść — tady jdzieš ty sapraŭdnym dy prostym šlacham i biassumniŭnaju budzie nadzieja, što ŭznoŭ ubačyš woblik moj u radaści.

Kali-b dajšoŭ ty da poŭnaje pahardy siabie — wiedaj, što tady mieŭby tak šmat supakoju, skolki heta mahčyma dla wandroŭnika na hetym świecie.

Raździeł XXVI.

Ab daskanalnaj swabodzie ducha, da jakoj wiadzie chutčej malitwa čymsia čytańnie.

1. Hospadzie! Praca daskanalnaha muža ŭ tym, kab nikoli nie adchilacca dušoju ad rečaŭ niabiesnych i kab minać usie kłopaty dy turboty zusim nia hledziačy na ich i heta nia dziela niadbajłaści, a dziela taho, što zdabyŭ on swabodu ducha daskanalnuju, dziakujučy jakoj, nia chiniecca hrešnym kachańniem da nijakaha stwareńnia.

2. Malu Ciabie, najmiłasarniejšy Boža moj, nia daj mnie zanadta zaniacca sprawami hetaha žyćcia, kab nie zabłytacca ŭ ich; abarani mianie ad šmat jakich nachiłaŭ cieła, kab nie apynuŭsia ja ŭ pastcy roskašaŭ, ad usiakich trudnaściaŭ duchowych wyswabadzi mianie, kab nia ŭpaŭ ja, złomany ichnym ciažaram.

Barani mianie nia tolki ad tych rečaŭ, za jakimi haniajecca marnata świetu, ale ad tych nawat trudnaściaŭ, jakija dušu słuhi Twajho, jak ahulny praklon śmiarotnaści, abciažwajuć nadta i nia puščajuć, kab jana kali tolki zažadaje da Ciabie lacieła.

3. O Boža moj, sałodkaść niawymoŭnaja, zrabi mnie horkimi ŭsie radaści cieła, jakija adciahwajuć mianie ad lubowi da rečaŭ wiečnych, a maniać niahodna k sabie, stawiačy mnie prad wočy niejkaje byccam ščaście dačasnaje.

Niachaj nie pieramoža mianie, o Boža moj, niachaj nie pieramoža kroŭ i cieła, niachaj nie abmanwaje mianie świet, dy karotkaja sława jahonaja; niachaj nia zwodzić mianie zły duch i chitraść jahonaja!

Daj mnie siłu zmahacca z złom, daj cierpialiwaść usio pieranieści, daj stałaść wytrymać až da kanca.

Zamiest usich radaściaŭ świetu daj mnie spaznać najmilejšuju sałodkaść Ducha Twajho, a zamiest cialesnaha kachańnia — daj mnie luboŭ da Imia Twajho.

4. Woś ježa, pićcio, wopratka dy ŭsio inšaje nieabchodnaje, kab padtrymać isnawańnie cieła — ŭsio heta jość ciažaram horača pabožnamu čaławieku.

---

3. Schod wybraŭ spamiž siabie Radu Školnuju z nižej pisanych asob: staršynioj: Ks. J. Hermanowiča, sekretarom S. Ščyhlinskaha, siabrami: Todara Piakarskaha z Hryniewič, Jasia Bubleja i Piatruka Lachoŭskaha.

4. Schod daručaje Radzie Školnaj zdabyć hrošy na paprawu budynkaŭ školnych, znajšci wučycialoŭ Biełarusaŭ i kab čym chutčej mahła pačacca nawuka. (Podpisaŭ tryccać).

25.VIII. Pryšoŭ adkaz ad biskupa, u katorym paklikajučysia na ćwierdžańnie dziekana, što biełaruskija kazańni byccam škodziać Kaściołu, zabaraniaje ŭwodzić ich. Prawasłaŭnych raić sabirać u škole i klabanii. Wyčuwajecca z listu, što biskup pad upływam dziekana i apinii panujučaj z prykraściaj zrabiŭ heta.

Zimu 1919-20 hodu byŭ iznoŭ u Zakapanym. Wiarnuŭsia ja ŭ mai. Tymčasam žywu ŭ Padbrodździ, jak „abywatel wolnaha pawietra". Niama wiedama, što rabić. Pajšci na parafiju: mała sił. A błukańnie dajeła dadušy. Zajmajusia ščyrej piśmienstwam.

Z Padbrodździa astaŭsia miły ŭspamin, ale naskolki pomniu, niwodzien twor nowy nia wyšaŭ u mianie. Pierapisawaŭ tolki „Uniju na Biełarusi" dla red. „Krynicy." Častyja razjezdy nie pazwolili mnie sabracca z dumkaj. Čakali zrešta nowaha pierałomu ŭ žyćci palityčnym, nowaje okupacyi.

Prad samaj inwazijaj balšawikoŭ pierabraŭsia ja z Padbrodździa ŭ Kluščany, dzie prabyŭ pierachod wojsk sawieckich i prybyćcio litoŭskich, zamiaščajučy ŭciokšaha probašča. Atrymaŭšy naznačeńnie ŭ Bujwidzy, ja tam prabyŭ da 2.XI.1920 h. jak tymčasowy probašč. Paśla pierajechaŭ u Zaświr jak probašč stały, hdzie prabywaŭ, raźwiwajučy swaju nanarodnuju ideolohiju, z trudom łomiačy ŭsialakija zapory. Ruśniak tut hoły i hałodny. Prosta žal hladzieć. Ciomny jak chalawa, a nie dajecca kirawać: nie dawiaraje. Takoje mieŭ uražańnie dahetul. Achwoty dobraj i woli jość miž ludcoŭ. Tolki što šmat čuŭ jon užo bałamuctwa palityčnaha i zniawieryŭsia. Zrešta, treba jaho najpierš nakarmić.

Zaświr. 10.III.21. Napisaŭ sionńnia dwa dawoli ŭdatnyja wieršyki: „Kawernia" i z „Knih Mud-

MUDRAŚĆ SALAMONA.

I.

Usio swoj čas na świecie maje,
Usio pad soncam praminaje:
Jość čas radzicca, čas ŭmiraci;
Sadzić, raścić i čas zrywaci;
Łamać i niščyć, zabiwaci,
I čas, kab rany papraŭlaci.
Takija Božyja zakony,
Tak kaža mudraść Salamona.

Jość čas psawać, čas budawacca;
Papłakać, pośle adśmiajacca.
I čas łamać ad žalu ruki,
I čas na skoki i na štuki.
Tak kaža car najbolš wučony,
Tak kaža mudraść Salamona.

Jość čas kamieńni raskidaci,
I čas — rassypany źbiraci.
Jość čas da miłaj prytulicca,
I čas ŭ razłucy zasmucicca...
Taki pryrodnyja zakony,
Tak kaža mudraść Salamona

Čas zarablać i čas hublaci;
Čas ścierahčy i tak kidaci;
A, što padziorta, zašywaci;
Čas hawaryć i čas maŭčaci...
Tak hawaryŭ toj car natchniony,
Tak kaža mudraść Salamona.

Jość čas lubić, čas nienawidzieć;
Čas wajawać i inšych kryŭdzić;
Ale jość takža čas mirycca:
Z ludźmi, jak treba, pahadzicca...
Taki adwiečnyja zakony,
Tak kaža mudraść Salamona.

II.

Ja widzieŭ šmat takoj raboty,
Jak ludzi poŭnyja turboty
Taŭklisia, sporyli, śpiašyli,
Nie pracawali, dy... śmiašyli.

Na ŭsio swoj čas. Boh świet ustroiŭ
I tak jaho dla nas prykroiŭ,
Što žyć razumna lohka duža,
Bo čaławieku świet tut słuža.

A ludzi — prosta niaprytomny!
Na mudraść Božuju niapomny:
Zakonaŭ Božych nie paznali —
Na swoj kapył pierapraŭlali.

Adzin, zamiest być sprawiadliwym,
Chadziŭ śladom krywym, fałšym;
Druhi sudziŭ—kruciŭ strašenna:
Rabiŭ ludziam, sabie tož drenna.

Na ichnu hłupaść pryhladaŭsia —
Ja wielmi, wielmi dziwawaŭsia.
I dumaŭ časta: „Mocny Boža!
Tož im ničoha nie pamoža."

Usio swoj čas na świecie maje;
Jak dym ŭsia chitraść prapadaje;
Stajać adwiečnyja zakony —
Tak kaža mudraść Salamona. *W. A.*

Dyk daj mnie strymliwaść, kab karystajučysia imi, nie zabłytaŭsia zanadta ich pažadajučy. Adkinuć usio heta niemahčyma, bo pryrodu treba padtrymliwać, ale imknucca da rečaŭ dačasnych bolš jak treba, abo žadać taho, što daje tolki pryjemnaść — zabaraniaje zakon światy: bo inakš cieła pačynaje buntawacca prociŭ ducha.

Niachaj-ža ŭ hetym usim wiadzie mianie ruka Twaja dy wučyć, kab zdolaŭ ja ŭ miery trymacca.

---

raści." Zaŭważyŭ, jak ważna mieć pryhatawany materyjał. Pośle pierarabić užo lohka. Treba wypisywać myśli, pisać narysy. Refleksyi maje ŭpraścilisia, bo i žyćcio pryniało formy spakajniejšyja. Škoła biełaruskaja źlikwidawałasia, bo nia było dobraha pedahoha i konkurencyja źjeła. Małaja biada, Ciapier maju bolš dziaciej pad swajej apiekaj. Ludziej tut wydatniejšych nie znachodžu. Ale hrunt da pracy jość.

11.III.21. Wiesnawoje tchnieńnie ŭ pryrodzie. Niejkaja nowaja siła ŭchodzie ŭ nerwy i kroŭ čaławieka. Ptuški ŭžo strojać kancerty.

12.III. Maju ŭ druhim tydni adprawić rekolekcyi z dziaćmi. O, kab-ža i sam adnowiŭsia dušoju pry hetym. Inspiracyja duchoŭnaja maleje, bo i čytaju mała...

13.III. Dominica Passionis. Ludcy spawiadajucca i pakutujuć. Tymčasam nowaha ničoha. Tolki sawa hukaje nieŭdaločku, pałochajučy zababonnych ludzcoŭ. Chodziać čutki ab wajennych operacyjach na litoŭskim froncie. Niaŭžo jznoŭ budzie nowaje što?!

16.III. Bolšuju čaść dnia spawiadaŭ. Pierahladaju swaje materyjały, kab što z muzaj twaryć, ale tymčasam ničoha nowaha. Haworać užo i tut aba mnie, jak ab biełarusie. Ničoha nia škodzić. Biada tolki, što narod naš nia maje najmienšaje dozy krytycyzmu, kali jamu sulić Polšč usio, nia wykľučajučy i...„Królestwa Niebieskiego"...

24.V. Maj. Saławiejka što-noč spać nie dajeć dumkam zbudžanym. Cudnyja nočy. Raskošnyja dni. Tolki serca tak nyje, tak płača, moŭby nie stajeć jamu čahoś. Ja nie chaču abnižyć swaich nametaŭ hornych. A serca tak śćiskajecca. Choć ty kińsia kudy, kab uciačy ad samoha siabie!...

26.V. Artyzm rodzicca z ciarpieńnia, a nie z uhodliwaści sabie. Sonny ja i laniwy. Maryja Najświaciejša, nie pakiń mianie! I pašto abnižacca ducham. Tworčaść maja pawinna wyjaŭlacca nia ŭ pustym žyćcia kruhawarocie. Daloŭ banalnaść! Daloŭ zaležnaść ad pierasudaŭ „tawarystwa." Budź swabodny i nia dajsia źwiazacca nijakimi wuzłami egoizmu swajho ci čužoha. — Jezu! Ja pomniu, što ciarpieńnie — maci tworčaści.

30.V. Ach, hety maj; hety cudoŭnyja ča-

Ajciec J. Hermanowič wyjechaŭ u Charbin.

Jak wiedajem, J. E. a. F. Abrantowič, marjanin z Drui, wiedamy biełarus, užo ad kolki hadoŭ pracuje na misijach u Mandžuryi, z stałaj sialibaj u Charbinie.

14.V. sioł. h. takža na pracu misyjnuju, u toj ža Charbin wyjechaŭ jašče adzin maryjanin z Drui, wiedamy biełaruski relihijny i narodny dziejač i piśmiennik, a. J. Hermanowič.

Na stancyi ŭ Wilni pryšli raźwitacca z a. J. H. mnohija z biełaruskich dziejačoŭ a tak-ža studenty i moładź.

Raźwitańnie było padwojna sumnaje: raz, što dalokaja i niebiaśpiečnaja daroha, a druhi raz, što a. J. H. wyjaždžaje na misii ŭ daloki kraj tady, kali hetulki jość pracy misyjnaj na wiakami zapuščanaj niwie biełaruskaj! Ale daść Boh, što doŭha jon tam nie zastaniecca, wierniecca da nas uznoŭ, dy mo' nawat razam z J. E. a. F. Abrantowičam.

K.

Z wakna wahonu.

(Z Wilni ŭ Charbin.)

Pawažany Redaktar!

Prykazaŭ Waspan mnie apisać swaju dalokuju padarožu praz Biełaruś, Rasieju, Sibir i Mandžuryju. Dy mała taho! nawat padaŭ mnie tytuł hetaha apisańnia: „Z wakna wahonu". Ale, što, jak i ab čym pisać? Što-ž z wakna wahonu možna bačyć? i wielmi šmat i duža mała. Čujusia tak, jak toj chłopiec biełaruski, što pieršy raz u žyćci byŭ na kirmašy — i wielmi mnoha čoho widzieŭ i... ničoha nie zapamiataŭ.

Kaliści, pomniu, pisaŭ ja list adnamu niapiśmiennamu žaŭnieru da jahonych baćkoŭ. Staŭ jon mnie tałkawać źmiest piśma; ale źmiest byŭ wielmi karotki: „.. žyŭ-zdaroŭ, čaho i wam žadaju .." woś i ŭsio! Siadzić žaŭnieryk, skrabiecca za wucha i nia wiedaje ab čym bolej pisać.. Ščaściem prypomnili my, što treba-ž pierasłać pakłony—„ad wysokaha nieba da syroj ziamli" — woś hetym i zapoŭnili cełý doŭhi list. Dy i tut adnak za nie abyšłosia biez katastrofy: u całaj litanii pakłonaŭ zabylisia my ŭspomnić ciotku Piatrunelu. Skolki pośle było žalu, kryŭdy i nazalańnia! Nu, ale trudna! adhawarwacca bolš nia budu; kali pisać, dyk pisać! Choć daŭ mnie Boh adzin talent, – nie zakapaju jaho ŭ ziamlu: pačynaju. A Waspan, Panie Redaktar, rabi z hetymi listami, što sabie chočaš: drukuj u hazecie, ci wydaj knižkaj, kali zachočaš; a kali nie zachočaš, dyk jak sabie chočaš!

I. Z Wilni.

7-aja hadzina ranicaj; pryhožy majowy dzień, 14-ha maja. Choć, praŭda, i ŭ mai bywaje časam niahoda, ale hetaha dnia była wiasiołaja, spakojnaja ranica. Sonca nie bahata, ale wiasioła prahladała z za chmar, katoryja, ustupajučy, dawali swabodu łaskawamu soncu. Tolki niejak nia ŭstupała ciažkaja chmara z majej dušy, z majho serca, wačej i twaru.

Wilnia! kali ciabie ŭbaču? Kali ŭbaču bierahi Wialli čaroŭnaj, kudoju kaliści, budučy chłapčukom, sumysna robiačy dwajny kurs darohi, ja chadziŭ na lekcyi, zahladaŭsia na bystra biahučyja wody, na rybakoŭ z wudami; zahladaŭsia na čaroŭnaje nieba, što adbiwałasia ŭ wadzie... stajaŭ, a pośle paźniŭsia na lekcyi; nia čuŭ, ab čym tałkawaŭ wučyciel. Wilnia, Wilnia! miesta poŭnaje zadumy, a tak blizkaje sercu, a tak dalokaje mnie ciapier...

---

ry nočy, u katorych možna ŭsio zwiedać i ŭsio... zhubić. Jak-ža było-b ščaśliwa na ziamielcy, kab źništožyć na jej egoistyčnyja sercy! A kožnaje ččaściejka tak doraha kaštuje — kaštuje stolki śloz... hora. Niama na świeci trywałaści ŭ ničym. Usie jaho wartaści niacenny. Kab nia było-b inšaha žyćcia, nia warta było-b prychodzić na dalinu ciarpieńnia... Piaro mnie wypadaje z ruk ad biezhałoŭja ŭ dumkach. Niama paradku ŭ idejach, niama ŭ rozumie, niama ŭ woli siły.

Serca niešta błahoje praroča
I z hrudziej jano wyrwacca choča.

20.VI. Lažu. Horła sipić užo tydzień. Adbyŭ padarož u Wilniu i Dzisienščynu. Zmohsia. Dwa razy pramaŭlaŭ pabiełarusku. Napisaŭ artykuł „Sledam za Dziedam."

5.VII. Siońnia ŭ nočy mieŭ dziŭnuju rewizju. Padčas, kali ja byŭ z bratam i klerykam u sadzie zaniaty hutarkaj, zalez jakiś syščyk u kwateru, pierabraŭ i rastros čuć nia ŭsie knižki, paraździraŭ kanwerty, pieratros łožki i śled pa im zastyŭ. Na heta mohuć adwažycca tolki zaklatyja worahi biełarusaŭ.

Aryštawali ks. Piatroŭskaha. I mianie pieraściarahajuć. Chaj was chutčej won nahami...

6.VII. Chistajecca duch moj mižy razbiežnaści ściežak bytawańnia. Jak-ža ja čuŭsia biazwolnym! Tworčaść maja tak strymałasia, što ledź spraŭlaju budnija pracy dzieła fizyčnaha isnawańnia. A žalba ducha na ideał niazbyty, niedasiahnieny ŭsilajecca. Niaŭžo žyćcio tak i ŭpływie na marach ideału biaz ždziejśnienia snoŭ za wolu dušy narodnaj, da katoraj ja žadaŭ-by pryłažyć swaje zierniatki? Zmahańnie z kwołaściu,z biassillem idzie ŭ maju niekaryść. Boža, daj mnie nie pakinuć tworčaści ducha majho! Pazwol mnie — pamažy mnie być karysnym sprawie duchoŭnaha adradžeńnia majho brata zaniedbanaha. A mnie budź miłaściwym, bo sam časam nia wiedaju, što rablu ŭ chwili sumniwu i muki. Ahni chaj raspalacca ŭ sercy maim, kab zaharełasia nowym parywam natchnieńnia: čystaha, wialikaha! Pryzywaju was, duchi lepšyja i łučusia z wami sardečna, kab wiaści žyćcio hornaje, kab nie skupacca ŭ brydzie žyćciowaj, kab nia zhinuła majo pryzwańnie być „światłom i solaj". Chryste, žywi ŭ dušy majej. Ačyści jaje, kali jana brudna. Barani mianie ad błahoha ducha niawiery!

Maje tawaryšy, što prawodzili mianie na't nie prabawali mianie paciešyć. Treba-ž było adnak ab niečym hawaryć, dyk kidali pa słoŭcu biaz źwiazku. „Dyk, značyć, jedzieš?" — Jedu — „Ci čaho nie zabyŭsia?" — Nie! — kazaŭ ja i paščupaŭ u kišani, ci jość bialet Niama! Hdzie-ž jon? Šukaju ŭ druhoj — niama! U trećciaj — i tam niama! U čaćwiertaj — jość! ale što z taho? Zdajecca, lepš było-by, kab prapaŭ. Ale woś hadzinnik pakazwaje paru. Całujemsia dosić krepka, ale sucha i moŭčki. Para słoŭ — „pomni, pišy" — haworacca zaŭsiody. Sum i žurba ściskajuć serca j horła... Usie bačuć jasna, što „niama čaho hawaryć, kali niama čaho skazać" — adnym słowam, u takich wypadkach mužčyna stanowicca niamym wałom; tolki žančyna patrapić tut wyskazać učućci razam z wylitaj ślazoju. Pahladaju praz wakno z wahonu. Świstok kanduktara, świstok parawozu, stuk-skryhot kalosaŭ i woś jedziem. „Pomni, apišy — „z wakna wahonu!" kaža Redaktar „Dobra, dobra! budu pomnić..." Ciahnik paciahnuŭ šyb čej; addalajemsia. Machajuć nam kapialušami, chustkami... ale woś pawarot, tolki baču jašče kapialuš wialikaha Stasiuka, dy narešcie i toj hinie. Ja-ž pry waknie staju; mihajuć u wačach damy, słupy; pralatajuć padwilenskija ŭzhorački. Ciahnik pažyraje kilametry i z kožnaj chwilinaj adnosić mianie dalej i dalej ad Wilni, ad pryjacielaŭ — moža j na zaŭsiody:.. Jašče staju pry waknie, jašče hladžu ŭ tuju staronku, ale Wilni ŭžo nia widać. Ciamniejšaja chmara nadyšła na sonca; ciažejšaja tuha lahła na serca. Jašče staju pry aknie, a ślozy kap kap, kap!... Wilnia, bywaj zdarowa!

Charbin. Mandžuryja. *Ks. J. Hermanowič.*

Knihapis.

Pamiętnik II Konferencyi Kapłańskiej w sprawie unii kościelnej w Pińsku 1, 2, 3. XI. 1931 roku). Wyd. Wydziału Obrządku Wschodniego Pińskiej Kurji Biskupiej Pińsk, bał. 154.

Pad hetkim zahałoŭkam apošnim časam wyšła z druku pamiatnaja knižka ab unijnych naradach u Pinsku ŭ 1931 h.

Knižka wydana dawoli staranna i ahułam kažučy maje ważnaje značeńnie dla sprawy kaścielnaj unii ŭ našym krai.

Na asabliwuju ŭwahu ŭ hetaj knižcy swajej hruntoŭnaściaj zasłužwajuć referaty: Ks. I. Urbana ab sučasnym pałažeńni prawasłaŭja, Ks I. Świrskaha ab roznicy miž systemaj maralnaj katalickaj i prawasłaŭnaj a.a. T. Hałuščynskaha i A. Iščaka ab celibacie (pa ukrainsku). a takža referat hałoŭnaha arhanizatara unijnych u Pinsku naradaŭ Ks K. Kułaka ab mecie i arhanizacyi pinskich naradaŭ.

Za pawažnuju zahanu ličym jak u papiarednaj naradzie, tak i ŭ hetaj, što nichto z biełaruskaha duchawienstwa, abodwych abradaŭ, na hetych naradach pabiełarusku ani pramaŭlaje, ani čytaje swaje referaty. Źjawišča heta biespatrebna kidaje cień na pinskija unijnyja narady, jak na narady, jakija ŭsio ž-dyki nia mohuć pazbycca polskaha padchodu da sprawy unijnaj u našym krai.

Z druhohaž boku biazumoŭna za reč dadatniuju treba ličyć u apošniaj konferencyi čaćwiertuju (bał. 119) rezalucyju, jakaja pryznaje prawa i patrebu wučyć wiernych Słowa Božaha ŭ rodnaj mowie, wyrazna nazywajučy pry hetym biełarusaŭ i biełaruskuju mowu. *Z.*

Z biełaruskaj niwy.

Ahulny hadawy schod baćkaŭskaha kamitetu Nawahradzkaj biełaruskaj himnazii adbyŭsia ŭ niadzielu dnia 27 krasawika s. h. Schod adnahałosna pastanawiŭ sarwać usiakija znosiny z wilenskim „sanacyjnym" „Centrasajuzam."

Stypendyjalny Fond pry B. N. K. pryznaŭ na m-c trawień s. h. i wypłaciŭ 15 stypendyj dla niezamožnych biełaruskich studentaŭ. — Dabrawolnyja achwiary na hety Fond pryjmajucca dalej.

„T-wa biełaruskich absolwentaŭ wyšejšych škoł" zasnawałasia apošnim časam u Wilni i padało ŭžo na zaćwierdžańnie swoj statut.

„У крайне прымусу" A. Rusakowiča. Pad hetakim nazowam wyjšła z druku čarhowaja brašura jak Nr. 2 nieŭławimaj(!) „sialanskaj biblijateki," jakuju wydaje wilenski „Centrasajuz". Źmiest brašury antykomunistyčny. — Wydawiectwa zapawiadaje dalšaje wydańnie brašur p. n. „Što takoje kałhasy?" i „Relihija ŭ Sawietach."

Hadawy schod Biel. Nac. K-tu ŭ Wilni adbyŭsia 22.V. siol. h. Schod hety pryniaŭ cely rad pro-testacyjnych rezolucyjaŭ ab ciažkim žyćci biełarusaŭ u Polščy i ŭ Sawietach. Na staršyniu wybrany red. J. Paźniak a na jaho zastupnikaŭ W. Bahdanowič i pasoł F. Jaremič.

Kanfiskata „Biełaruskaj Krynicy". Nr 20 hetaj časopisi z dnia 22 traŭnia 1932 h. dziaržaŭnyja administracyjnyja polskija ŭłady skanfiskawali za staćci:

1) „Što nas dzielić?" (pieradawica ab uhodzie z polskim uradam A. Łuckiewiča i R. Astroŭskaha, ich „Centrasajuzie" i „Biełaruskim Zwonie."

2) „Tawarystwa Biełaruskaj Škoły." (Infarmacyjnaja staćcia ab pałažeńni i warunkach pracy kulturna-praświetnaj arhanizacyi „T. B. Š").

3) „Šanujma našu rodnuju mowu." (Karespandencyja z Nawahradka ab pierakručwańni ŭ druku biełaruskaj mowy).

Nr 22 z dnia 29 traŭnia tyja-ž ułady skanfiskawali za rezalucyi Bieł. Nac. K-tu ŭ Wilni.

Pačatak likwidacyi apošnich biełaruskich himnazijaŭ. 19.V. siol. h. jak Wilenskaja biełaruskaja himnazija, taksama i biełaruskaja himnazija ŭ Nawahradku atrymali z Školnaj Kuratoryi „prapazyku" likwidawacca, jak samastojnym ustanowam i pierajšci na ŭtrymańnie polskaha skarbu ŭ formie paralelnych biełaruskich klasaŭ pry dziaržaŭnych himnazijach polskich.

Horš i wydumać trudna. — Pawodle hetaj „prapazyki" biełaruskija(?) klasy pry polskaj himnazii, (pakulšto) mohuć sabie być, ale asobnaj biełaruskaj himnazii, jak samastojnaj škoły biełaruskaj, być nie pawinna.

Biełaruskaje hramadzianstwa enerhična prociŭ hetkaj „prapazyki" baronicca.

Apošnim časam wyšli z druku: „Ślach Moładzi", za miesiac trawień.

„Božaja Chwała," malitaŭnik ajcoŭ maryjanaŭ, pierakład z łacinskaj mowy a. J. Hermanowiča. (Brašura wyšła na prawoch rukapisu). Wyd. ajcoŭ Maryjanaŭ u Drui.

„Naš Hołas", adnadnioŭka paświačana dziejnaści i charaktyrystycy Ant. Łuckiewiča. Red. i wyd. F. Akinčyc.

„Nioman", literaturna-mastacka-nawukowy miesiačnik za sakawik-krasawik, knižka III.

Z relihijna-hramadzkaha žyćcia

Hutarka praz radyjo z Watykanskaj stancyi ŭ 31 mowie. Na pieršy dzień Siomuchi Watykanskaja radjostancyja nadawała ŭ 31 mowie lekcyju z Apostalskich Dziejaŭ, praznačanuju na hety dzień. Hety wialiki lik mowaŭ prypaminaŭ cud nadzialeńnia praz Chrysta Apostałaŭ daram hawaryć usimi mowami. Astajecca tolki skazać, što siarod henych 31 mowy nia było mowy biełaruskaj, a jość-ža ŭ Rymie studenty biełarusy i mahlib ab hetym parupicca!

Nowy prezydent Francyi Lebrun, jak pišuć hazety, źjaŭlajecca čałwiekam prychilnym da Kaścioła. Z hetaj pryčyny katalickaja hazeta ŭ Paryžy „La-Croix" wyražaje swajo zdawaleńnie.

Usich aa. Jezuitaŭ na świecie naličajecca 22,337 asob. Najbolš ich prabywaje ŭ Złuč. Stan. Ameryki, a najmienš u krajoch sławianskich.

Kataliki u Čyli pierasłali prezydentu Hišpanii swoj pratest praciŭ prašledwańnia tam Katalickaha Kaścioła.

U Irlandyi, u horadzie Dublin adbudziecca sioleta letam, jak wiedama, suświetny Kanhres Eŭcharystyčny. Usich katalikoŭ Irlandyja maje da troch miljonaŭ. Uwieś kraj padzieleny na čatyry metropolii. Žyćcio tam katalickaje raźwiwajecca duža pamysna.

Žonka japonskaha ambasadara ab raźwićci ŭ Japonii katalictwa. Niadaŭna žonka japonskaha ambasadara ŭ Złuč. Stanach Ameryki, žarliwaja katalička, na sabrańni katalickich žančyn u Filadelfii, mieła adčyt, u jakim pradstawiła pałažeńnie katalictwa ŭ Japonii, śćwiardžajučy pamysny tam jaho razwoj.

Miž Rumynijaj i Apost. Stalicaj padpisany apošnim časam konkordat. Ad imia św. Ajca padpisaŭ kard. Pacelli, a ad imia rumynskaha karala ministr sprawiadliwaści Pop. Takim čynam žyćcio katalickaje ŭ Rumynii ciapier pojdzie bolš narmalnaj darohaj.

Prašledawańnie chryścijan u sawieckaj armii. Hazety pišuć, što tych žaŭnieraŭ, jakija nia wyrakajucca chryścijanstwa, kamunisty prašledujuć roznymi sposabami, a nawat ssyłajuć takich na saławieckija wyspy.

Słaŭny latun na usłuhach misijaŭ. Siarod latunoŭ, jakija pralacieli Atlantyk i sabralisia ŭ Rymie, znachodzicca takža kapitan Koel. Latun hety ŭsiu swaju wiedu i siły afiarawaŭ katalickim misijam. Jon naleža da niamieckaha tawarystwa pierawoznaj pomačy misijaŭ.

Lik katalikoŭ u Złuč. Stanach Ameryki sioleta siahaje 20,236,391. Hierarchija Kaścielnaja tam maje: 17 arcybiskupaŭ i 105 biskupaŭ, duchawienstwa 28,297.

Čeść Maci Božaj u Kitai siarod katalikoŭ wialikaja. Jaje Imieni budujucca tam światyni, tworacca arhanizacyi, nabaženstwy i h. d.

Atlas (mapy) katalickich misijaŭ wyšaŭ niadaŭna ŭ Rymie. Z hetaha atlasu možna dawiedacca ab pracy misijaŭ, ab ich gieograficnym pałažeńniu i razwoju. Atlas apracawany pa italjansku, ale robiacca zachady wydać jaho i ŭ inšych mowach.

Katalik u japonskim parlamencie. U ciapierašnim japonskim parlamencie jość adzin pasoł katalik. Jość heta pieršy katalicki pasoł. Fakt hety dla katalictwa ŭ henym krai maje wialikaje značeńnie.

Katalikoŭ u Indyi naličajecca apošnim časam 3,630,954.

Apracoŭka kodeksu kananičnaha prawa dla ŭschodnich (unijackic) katalikoŭ chutka jdzie ŭ pierad. U kamisii dziela apracoŭki hetaha kodeksu prymajuć udzieł pradstaŭniki ad usich (ad 14) katalickich uschodnich abradaŭ.

Roznyja cikawaści

Da dwuch miljonaŭ wiaźniaŭ znachodzicca na saławieckich wastrawach. Na wyspy hetyja balšawiki pasyłajuć wiaźniaŭ ad 1925 h. Da apošnich časoŭ nasłali jany tudy, jak bačym, až 2 miljony ludziej.

Balšawiki miljanerami. Sawieckija pahraničnyja ŭradoŭcy padławili na hranicy polska-balšawickaj Nieharełje adnaho sekretara balšawickaj tarhowaj misii ŭ Berlinie, katory u walizcy z padwojnym dnom wioz poŭ miljona sawieckich rubioŭ, kuplenych u Berlinie za dziesiatuju čaść ich wartaści.

Statystyka nasielnictwa Palestyny. Pawodle najnawiejšych padličeńniaŭ nasielnictwa Palestyny chryścijan jość tam 90,607, (u 1922 h. było ich 73,026). Značna ŭzros lik žydoŭ: z 83,794 na 175,006. U 1920 h. u Palestynie było 590,890 arabaŭ, a siańnia ich jość tam 759 952. Inšych narodnaściaŭ razam 9,599.

U polskich wastrohah 36 tysiač wiaźniaŭ. Jak wynikaje z apošnich abličeńniaŭ u Polščy było ŭ minułym hodzie 346 wastrohaŭ. Wastrohi hetyja ahułam pamiaščajuć 36,180 wiaźniaŭ.

Misijanary atkryli nowaje indyjskaje plemia. U Brazylii katalickija misijanary (italjanskija kapucyny) napatkali niaznanaje dahetul indyjskaje plemia Jauasaŭ, siarod jakich užo raspačali swaju misyjnuju pracu. Užo achryścili 18 čaławiek. Plemia heta maje dawoli wysokaje zrazumieńnie maralnaści, asabliwa adznačajacca pačućciom światašci siamji.

Nowyja kary na samahonščykaŭ. Ad 1.V 1932 h. u Polščy ŭwajšoŭ u žyćcio nowy zakon; pawodle hetaha zakonu nia tolki karajucca turmoj i wysokim štrafam tyja, jakich złowiać pry wyrabie samahonki, ale takža i tyja, jakija kuplajuć samahonku.

Skolki ŭ murawiejniku muraškaŭ. Adzin wučony Anhlik praf. B. Andrews pieraličyŭ adzin mały murawiejnik i znašoŭ tam 5 karalewaŭ i 26,000 murašak rabočych.

Z palityki.

Nowy ŭrad u Niamieččynie stwaryŭsia apošnim časam. Charaktar hetaha ŭradu duža prawy i nacyjanalistyčny. Rejchstag (sojm) raspuščany i naznačany nowyja wybary na kaniec lipienia. Na hetych wybarach spadziajucca wyhrać hitleroŭcy, niamieckija fašysty.

Złuč. Št. Ameryki imknucca da taho, kab źmienšyć kurs dalara, ale mnoha tam jość takža staronnikaŭ kursu staroha, jak mahčyma, što reformy dalara nia budzie.

U Francyi staŭ na čale ŭradu Herriot, wiadamy francuski radykał. Z hetaj źmieny mnohija ŭ Eŭropie niezdawoleny, a ŭ tym liku i Polšč, bo Herriot imkniecca da zbližeńnia z Niamieččynaj, a Polščy jon staranicca.

Na dalokim uschodzie nia wyklučana wajna Japonii z Sawietami. Adny i druhija da wajny rychtujucca i ŭžo nia skrywajuć hroznaha miž imi pałažeńnia.

U S S R dazwoleny wolny handal. Ludzi tam z hetaha dazwołu byli śpiarša duža ŭściešylisia, ale akazałasia, što niama z čaho ciešycca bo niama ani čaho pradawać, ani za što kuplać.

Sprawa Kłajpedy pačała razhladacca ŭ Mižnarodnym Trybunale ŭ Hazie 8 červienia, sioł. h. Litwu baronić tam litoŭski pasoł u Londynie Sidzikaŭskas i wiedamy Paryski prafesar prawa Mandelštam.

Ukrainskija arhanizacyi ŭ Polščy złažyli memorjał Ministru Aświety ŭ Waršawie praciŭ nowych školnych zakonaŭ. Taki-ž samy memorjał tyjaž ukrainski

Redaktar-Wydawiec Ks. ADAM STANKIEWIĆ
Z dazwołu J. E. Wilenskaha Katalickaha Arcybiskupa-Mitrapalita
Biełaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia, Zawalnaja wul. 6—10.

ja arhanizacyi padali i ŭ Lihu Narodaŭ, dakazwajučy, što nowyja školnyja zakony ŭ Polščy supiarečnyja z dahaworami ab nacyjanalnych miensšaściaŭ.

44 tysiačy zasudžanych gandistaŭ. Pawodle apošnich wiestak lik siabraŭ induskaha kanhresu, asudžanych ad času nowaha aryštu Gandi'aha, heta znača ad 2.I. siol. h. stanowić 44,753 asoby. U wastrohach apošnim časam siadzić siabraŭ henaha kanhresu 32,524.

Wilenskija nawiny.

Kancert bielaruskaj pieśni adbyŭsia 4 V. pad kiraŭnictwam H. Šyrmy. Kancert prajšoŭ duža ŭdała. Kiraŭniku hetaha kancertu naležycca ad bielarusaŭ ščyraja padziaka.

Druhi napad na Bielaruskuju drukarniu im. Fr. Skaryny. U minułuju niadzielu 15 h. m. wiečaram niewiadomyja prajdziświety, karystajučy z światočnaj (katalickaja Siomucha) niačynnaści bielaruskaj drukarni im. Fr. Skaryny, što mieścicca ŭ Wilni pry Zawalnaj wul. Nr 6—10, wyłamali ŭ joj dźwiery i ŭwarwaŭšysia ŭ pamieškańnie, parassypali pa padłozie šryft (litary), pryčyniajučy takim čynam drukarni wialikuju škodu mater'jalnuju.

Wyjezd ks. Mejštowiča ŭ Rym. Apošnim časam ks. Mejštowič z Wilni wyjechaŭ u Rym, dzie budzie kaścielnym daradčykam u polskim pasolstwie pry Watykanie. Wiedama, što zajmajučy hena stanowišča, ks. Mejštowič budzie infarmawać Apost. Stalihu i ab nas bielarusach, ale dobraha z henych infarmacyjaŭ spadziawacca my nia možam ničoha, bo ksiondz hety da bielarusaŭ ahułam nastrojeny waroža.

Biezraboćcie pawoli źmianšajecca, ale heta na karotki letni čas, a nadalej paprawy nia widacca.

Mahistrat maje 700 tysiač niastačy. Kab sprawicca z tak wialikim hrašowym kłopatam, mahistrat wilenski zwalniaje z słužby ŭradaŭcaŭ, a takža likwiduje roznyja swaje ŭstanowy.

Paštowaja skrynka.

D. A. Atrymali, dziakujem, karystajem.

p. M. Za 3 zł. padziaka.

Dr. B. T. 8 zł. na „Chr. D." za dwa hady, atrymali, ščyra dziakujem.

Ks. dr. K. K. „Pamiętnik" atrymali, źmiaščajem ab im paru ŭwah. Atrymali takža i 2 zł. na „Chr. D.", a 2 zł. pieradali tamu, kamu Wy pieradać prasili.

Ks. F. D. Za 4 zł. ščyra dziakujem.

W. Inf. Pr. Prośbu Wašu spaŭniajem.

a. Rektar A. D. Atrymali, dziakujem, prośbu spaŭniajem.

B. K. Dobra, pasyłajem.

A. Š. Atrymali, dziakujem, prośbu spaŭniajem.

Ks. I. K. Prośbu spaŭniajem.

St. A. U sprawie Wašaha syna źwiarnieciesia da a. a. Maryjanaŭ (p. Druja), abo da a. a. Jezuitaŭ (p. Albertyn k-Słonima), ale biaz poŭnaj matury ŭsioroŭna ničoha nia budzie.

Kutok śmiechu.

*

— Franučok, čamu ty nie jasi?
— Kali haračaje, ja ŭžo jazyk sabie apiok.
— Nu dyk dźmuchaj, durań ty hetki!
— Kali ja bajusia, kab usiaho nia wydźmuchać z miski.

*

Siaržant da žaŭniera:
— Što-b wy zrabili, kab pačuli zahad: „achwotniki, napierad"!
— Ja ŭstupiŭby na bok, kab napierad mahli jšci achwotniki.

*

Pan, ułaziačy ŭ tramwaj:
— Ci heta arka Noja ŭžo poŭnaja?
Druhi pan, stojačy u tramwaju:
— Niama tolki asła, siadaj pan!...